

Intervju Wolfgang Petrič, Visoki predstavnik za BiH: "Morao sam donijeti teške, ali neophodne odluke"

Apsolutno sam siguran da će Ferhadija biti u potpunosti obnovljena; Ivanić bi mogao uraditi mnogo više da SDS nije dobio tako značajnu podršku birača

Želim da se odluka Doma za ljudska prava o obnovi džamije Ferhadija u Banjoj Luci provede u potpunosti. To do sada nije bio slučaj i razlozi su jasni: oni leže u stalnoj opstrukciji i odlaganjima vlasti RS koje im ništa dobro nisu donijele. Vlasti RS nikako da nauče jednu stvar: opstrukcije su apsolutno kontraproduktivne i one mogu odgoditi, ali ne i spriječiti nešto da se desi. Pogledajte ekonomsku situaciju tamo. Ko će ulagati negdje gdje se krše osnovna ljudska prava? Zbog nepoštivanja ljudskih prava, nema ni investicija – kaže na početku razgovora za "Dnevni avaz" visoki predstavnik za BiH Wolfgang Petrič.

Dnevni Avaz: Kršenje ljudskih prava konstanta je RS?

WP: Kao i nedostatak i nepostojanje stranih investicija.

Ljudska prava

Dnevni avaz: U intervjuu NRTV Studio 99 kazali ste da vrijeme ističe za RS i da bi se moglo desiti da međunarodna zajednica ukine taj entitet?

WP: Želim to pojasniti. Ovim opstrukcijama što ih provode vlasti RS one sebe delegitimiziraju i sve više i više slabe taj entitet. Taj inat koji se tamo provodi naprosto ih uništava. Zato je bitno da se, bez obzira na cijenu, ljudska prava moraju poštivati.

Dnevni avaz: Optužbe koje iznosite na račun RS prilično su

teške i ozbiljne. No, nema tu nijednog imena, ništa konkretno. Hoćete reći da su tamo svi isti?

WP: Ne, ali i oni koji bi se mogli okarakterizirati kao "bolji" previše prihvataju ekstremističke pozicije i neke okolnosti. Neprihvatljivo je da huligani remete ceremoniju polaganja temeljca za Ferhadiju, da temeljac čuva policija... To, samo po sebi, izuzetno je loša slika koja se prezentira RS. To treba najviše brinuti Ivanića, Šarovića, Kalinića...

Dnevni avaz: Vjerujete li da će Ferhadija, na kraju, biti u potpunosti obnovljena?

WP: Apsolutno. Više od dvije godine sam ovdje i vidio sam da se desilo toliko toga što je zvučalo nevjerovatno. Tako će biti i u ovom slučaju. Ponekad je to presporo, traje dugo, ali se na kraju desi.

Pozicija premijera

Dnevni avaz: Šef Misije OSCE-a u BiH ambasador Robert Bikroft još jednom je upozorio na kontakte koje SDS ima s optuženim ratnim zločincima. Brine li Vas i dalje taj problem?

WP: Pošto nemam svoju obavještajnu službu, ne mogu potvrditi to, ali ni ne zanima me. I u ovom slučaju radi se o inatu koji će na kraju uništiti RS. Do Srba u RS je da to promijene. Mi radimo ono što možemo, naša je pozicija vrlo jasna, ali, ako nema promjena u načinu razmišljanja Srba, logična posljedica je da bi RS mogla nestati.

Dnevni avaz: Koliko ste zadovoljni onim što radi premijer RS Mladen Ivanić?

WP: On predstavlja malu partiju, mnogo se trudi i mi ga poštujemo. Ekstremisti, posebno SDS, u Banjoj Luci i RS onemogućavaju ga da uradi puno više.

Dnevni avaz: To znači da bi svima bilo bolje bez SDS-a?

WP: Da, on bi mogao uraditi mnogo više da SDS nije dobio tako značajnu podršku birača. Srećom ta podrška ekstremistima pada i unutar SDS-a, čak vidite promjene. Ne vjerujem samo u ono što čujem, ali već sada iz SDS-a pozivaju

Karadžića da se preda Tribunalu u Hagu, ta partija govori o multietničkoj RS, povratku Bošnjaka i Hrvata, predsjednik Šarović bio je jedan od onih koji su položili temeljac za obnovu Ferhadije...

Dnevni avaz: Pa natjerali ste ga da to uradi, kao i sve ostalo?

WP: Da, ali se prvi put desilo da to i urade. Niko ranije nije uspio u tome.

Dnevni avaz: Ako biste morali istaći najvažniji zadatak današnjih vlasti u jednoj riječi, koja bi to bila?

WP: Reforme. Ljudi su glasali za Alijansu jer su očekivali i tražili promjene. Da nisu to željeli, glasali bi za stare nacionalističke vlasti koje su zadovoljne statusom kvo. Dakle, reforme, ma koliko nepopularne ponekad bile, moraju se poduzeti i ja to zagovaram. Ukoliko je potrebno, sam ih provodim. Na taj način sam sam sebi neka vrsta alijanse za promjene.

Mislim da s aktuelnim vlastima dijelim iste principe. Od njih ljudi očekuju bolju budućnost i perspektivniji život.

Odnos prema HDZ-u

Dnevni avaz: U medijima se ovih dana opet puno govori o HDZ-u. Šta će biti sa tom strankom?

WP: Nisam se nikada usmjeravao prema partijama, zabranio ih, osim u slučaju Srpske radikalne stranke, ali je to bilo nešto drugo. Jednostavno sam, kada je HDZ u pitanju, morao kazniti neke ljude koji su sami sebe izbacili iz procesa.

Jelavić je bio član Predsjedništva BiH i kao takav morao je poštivati i boriti se za očuvanje Ustava i ustavnog sistema, a ne protiv njega. On i nekoliko njih sami su sebe isključili iz procesa.

Imam kontakte sa nekim visokim zvaničnicima iz HDZ-a. Prije nekoliko dana sjedio sam sa jednim od njih koji mi je kazao da ima dojam da ja više činim za Hrvate, nego ta stranka.

Neću vam reći o kojem čovjeku se radi, jer bi on istog momenta bio politički mrtav. No, reći ću vam da vjerujem da će HDZ jednog dana, kada smogne dovoljno snage da izabere demokratsko vođstvo, postati drugačija partija.

Dnevni avaz: Neki zvaničnici Alijanse zamjerili su Vam na promjenama stambenih zakona?

WP: Problem u demokratiji je petlja. Ona treba da bi se donijele teške, ali neophodne odluke. Tu nije bitno da li su one popularne ili ne, one se moraju donijeti. Neću da kažem da sadašnja vlast nema petlju.

Želim reći da sam bio svjestan težine i kontroverznosti koju sa sobom nose ili provociraju promjene imovinskih zakona, ali sam je morao donijeti. Mi njome ubrzavamo povratak i niko ne može biti protiv toga.

Dnevni avaz: Povratak? Ako neko hoće stvarno da se vrati, onda on dođe sam da se "bori" za svoj stan, a ne šalje opunomoćenika koji isti taj stan potrom proda?

WP: Svjestan sam, kažem, kontroverzi svake odluke. Kada sam donosio ovu odluku, imao sam na umu i to da se njome osigurava da srebrenička udovica ne mora ići u Srebrenicu i boriti se za svoj stan ili kuću.

Htio sam da ona može tamo poslati advokata. To je ljudska strana promjena koje sam donio i zato mislim da je to ispravno. Život ovdje je jako kompliciran. Ja ga nastojim pojednostaviti gdje god mogu.

Dom za ljudska prava i povratak izbjeglica

WP: Odluka Doma za ljudska prava mora se poštivati i njeno ispitivanje može ići samo pravosudnim sistemom, a ne kroz politizaciju. Pravda je slijepa, ona nema oči da uoči neke moralne dileme.

Bio sam svjestan teškoća koje se tiču promjena stambenih

zakona, očekivao sam primjedbe, mada su mi njeni čelnici došli i tražili da se proglase amandmani na zakon.

Ona je, također, rezultat procjene u domaćim i stranim organizacijama koje se bave pitanjima prognanika, da se ovi i ovakvi amandmani moraju donijeti. I ranije se dešavalo da sam neke odluke morao donijeti je, jer da sam ih prepustio domaćim vlastima, one ne bi bile donesene.

Hercegovačka banka za pljačkanje Hrvata

WP: Kako istraga odmiče, sve je više dokaza koji pokazuju da je Hercegovačka banka napravljena kako bi se opljačkale njene štediša. Mi već sada imamo jasan sistem pranja novca, nelegalnih bankarskih transakcija, šeme bogaćenja pojedinaca koji su novac namicali preko leđa običnih hrvatskih štediša.

Neću sada govoriti o imenima. Reći ću da su to neki od dioničara banke, ljudi koji su među privilegiranima, oni se nalaze među vodećim ličnostima u zapadnoj Hercegovini i HDZ-u...

Moram priznati da sam zapanjen koliko dugo neki od vodećih hrvatskih predstavnika mogu zanemarivati ove činjenice. Često ne vjeruju u ono što vide, brkaju nacionalnost i kriminal, smatraju da se neki ljudi samo zato što su Hrvati moraju štititi bez obzira na kriminal koji su počinili.

Za nekoliko dana ćemo vidjeti prve krivične prijave i nadam se da će nezavisni sudski organi donijeti potrebne odluke.

Odnosi sa vlastima

WP: Moram reći da sam veoma zadovoljan Alijansom za promjene. Sa njom smo konačno došli do nivoa političkih procesa u kojima se govori i prepire o političkim, a ne nekim drugim pitanjima.

Ranije je bilo mnogo drugačije, imali smo duge razgovore u kojima sam mogao samo mijenjati subjekte, teme su ostajale iste. Uvijek iste fraze, a prefiks – bošnjački, hrvatski,

srpski – bio je isti. Sada su stvari drugačije, mada se ja nisam promijenio. I dalje slijedim svoj kompas, provodim mirovni sporazum.

Moram dodati da su i lični odnosi sa ljudima u vlasti danas mnogo bolji nego sa ljudima iz ranije garniture.

Problem domova naroda

WP: Primio sam mnogo kritika i zahtjeva da sam okončam rad ustavnih komisija. Pa one same trebaju posao privesti kraju. Ostvario sam osnovne pretpostavke da se odluka Ustavnog suda provede.

Ali, to je posao domaćih institucija. Čekat ću još nekoliko sedmica (malo će usporiti proces zbog nadolazećih praznika) da se nešto konkretno desi. To se mora desiti, a ako ne, koristit ćemo drugačija sredstva – mogu nametnuti odluku.

Upravni odbor mi je još u junu dao osnovnu smjernicu – u suštini, rješenja moraju biti simetrična. Nas ne zanima ime, već sadržaj mehanizama za zaštitu vitalnih interesa.

Stalo mi je da ljudi ovdje dođu do rješenja, a ne da neko sutra kaže da sam to ja nametnuo i da je to nešto tuđe.

Zamjerke FTV-u

WP: Prije nekoliko dana na CNN-u smo uživo mogli pratiti čitanje optužnice protiv Slobodana Miloševića pred Tribunalom u Hagu. FTV nam to nije prikazala.

To nije profesionalno i pokazuje da se još mnogo toga tamo mora poboljšati. Mnogo toga se mora promijeniti u medijima uopće, pomjerajući njihov fokus sa špekulacija na činjenice.